

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Molnár Ágnes ügyvéd által képviselt felperesnek a Közép-dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala - mint a Közép-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatal jogutódja - alperes ellen ápolási díj tárgyában hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2008. május 30. napján kelt 11.K.20.217/2008/3. számú jogerős ítélete ellen az alperes által 4. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 11.K.20.217/2008/3. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, és a felperes keresetét elutasítja.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes gyermeke 1996. július 29-én született, fokozott ápolást igénylő, autista gyermek; Tatán fejlesztő iskolába jár, az autista csoportba. Hétfőtől péntekig ott tartózkodik az iskolai tanévben, hétvégén és a szünetben, valamint ha beteg a gyermek, otthon ápolja az édesanyja; az iskolába szállítást és hazavitelét a felperesi édesanya végzi.

A felperes a gyermek után ápolási díj megállapítását kérte.

Tokod Nagyközség Jegyzője a 2007. október 17-én kelt 758-4/2007. számú határozatával a kérelmet elutasította.

A határozat indokolása szerint a 2007. szeptember 7-én kelt szakvéleményből megállapítható, hogy a gyermek fokozott ápolást igényel, súlyosan fogyatékos, fejlesztő iskolában tanul Tatán, amely bentlakásos. Hétfőn az édesanyja szállítja az iskolához, majd pénteken lakóhelyére. Az intézményben eltöltött idő a kötelező tanórai foglalkozások időtartamát meghaladja. Az intézmény igénybevétele az ápolást végző személy rendszeres közreműködését szükségessé teszi, azonban a bentlakás miatt ápolási díjra nem jogosult.

A felperes fellebbezett a határozat ellen, amelynek elbírálása során az alperes a 2007. december 17-én kelt 16-967/1/2007. számú másodfokú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

A felperes keresetében az alperes határozatának felülvizsgálatát és - az elsőfokú határozatra kiterjedő -hatályon kívül helyezését, az elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezését kérte.

Álláspontja szerint rendszeresen közreműködik a gondozásban, így valósítható meg a gyermek ellátása.

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény /a továbbiakban: Sztv./ 42. § /1/ bekezdés a) pont ac) alpontja kivételt tesz, ezen előírás alapján jár részére az ápolási díj.

A megyei bíróság a felperes keresetét alaposnak értékelte, és az alperes 16-967/1/2007. számú határozatát - az elsőfokú határozatra is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.

Ítéletének indokolásában az Sztv. 42. § /1/ bekezdés a/ pontjára hivatkozással osztotta a felperes álláspontját, miszerint a törvény ápolási díjra jogosítja fel az ápolást végző személyt az ac) alpont alapján, ha a közoktatási intézmény látogatása, igénybevétele csak az ápolást végző személy rendszeres közreműködésével valósítható meg.

A felperes rendszeres közreműködését az intézmény igazolta, így, bár bentlakásos tanuló a gyermek, de a törvény - kivételként - mégis feljogosítja a felperest az ápolási díjra, mivel rendszeres közreműködése az intézmény igénybevétele érdekében nem vitatható. Betegségéből kifolyólag a felperes gyermeke tömegközlekedési eszközzel nem, kizárólag gépkocsival szállítható.

Erre tekintettel a megyei bíróság megállapította, hogy a közigazgatási hatóságok a jogszabályt tévesen értelmezték, ezért - a felperes keresetének helyt adva - a határozatokat hatályon kívül helyezte, és új eljárásra kötelezte az elsőfokú hatóságot.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását kérte.

Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet sérti az Sztv. 40-44. §-ait. Előadta, hogy a gyermek a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája, Diákotthona és Gyermekotthona tanulója. Az intézmény a felperes lakóhelyétől kb. 30 km-re, Tatán található. Az intézmény által kiadott igazolás alapján a közoktatási intézményben eltöltött idő a kötelező tanórai foglalkozások időtartamát meghaladja, az intézmény igénybevétele az ápolást végző személy közreműködését szükségessé teszi.

A jegyző a fokozott ápolási igény megállapítása érdekében az Sztv. 43/A. § /3/ bekezdésében foglaltak alapján megkereste a Komárom-Esztergom Megyei Módszertani Intézményt.

A megkeresett szerv szakvéleményében foglaltak szerint a gyermek esetében a fokozott ápolási igény fennáll, „az ápolott személy folyamatos felügyeletet igényel, amit hétfőtől péntekig az iskolában, kollégiumban látnak el a pedagógusok az ápolott személy részére. Az ápolója (édesanyja) az ápolott személyt ápolja hétvégén, iskolai szünetekben, és amikor a beteg otthon tartózkodik.”

Nem osztotta az alperes a megyei bíróságnak a jogerős ítéletben foglalt jogértelmezését.

Kifejtette, hogy a kollégium igénybevétele kétségtelenül az édesanya rendszeres közreműködésével valósul meg, ami a tanévben jellemzően a gyermeknek az otthona és az intézmény közötti, heti rendszerességgel történő szállítását jelenti; ez azonban nem meríti ki az Sztv. szerinti ápolási díjra jogosító és figyelembe veendő egyéb feltételeket, illetve körülményeket.

Hangsúlyozta, hogy a jogalkotói szándék egyértelműen az, hogy a napi rendszerességű, folyamatos otthoni ápolást végző személy részére - aki a folyamatos gondozás miatt nem tud kereső tevékenységet végezni - biztosítson anyagi hozzájárulást, sőt, fokozott ápolást végző személy részére emelt összegű ellátást.

Az Sztv. 44. § /3/ bekezdésének rendelkezése szerint az ápolási díj folyósításának időtartama szolgálati időre jogosít.

Az alperes véleménye szerint a megyei bíróság nem vizsgálta összefüggéseiben az ápolási díj célját, funkcióját, csupán az Sztv. 42. § /1/ bekezdés ac) alpontjában foglaltakat, az ellátásra való jogosultság szabályozásától elkülönítve.

Az alperes jogértelmezése szerint a hivatkozott jogszabályhely a közoktatási intézmény látogatása alatt a rendszeres közreműködést a folyamatos segítségnyújtást, gondozást kívánja meg az ápolótól, hisz emiatt nem tud munkát vállalni; személyes közreműködése a gyermek mindennapi ellátásához nélkülözhetetlen. Hivatkozott e körben a Szociális és Munkaügyi Minisztériumtól kapott - a felülvizsgálati kérelemhez mellékelte - tájékoztatásra is.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet felülvizsgálata az egységes joggyakorlat érdekében is szükséges, mivel a hozott döntés alapján gondot okoz a rendszeresség fogalmának pontos értelmezése; azaz az, hogy ha nem napi, folyamatos rendszerességű, és nem az ápolást igénylő által közvetlenül nyújtott - a fokozott szükségletekhez igazodó - tevékenység, hanem heti, havi, esetleg ennél ritkább, rendszeres közreműködés áll fenn, teljesül-e az ápolási díjra való jogosultság jogszabályi feltétele.

Az Sztv. alkalmazásában az intézménybe történő szállítás kimeríti-e a törvényi kivétel tartalmát, és ezáltal megalapozza-e az ápolást részben ellátó szolgálati időre vonatkozó jogosultságát.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A felperes kérte a felülvizsgálati kérelem tárgyaláson történő elbírálását.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A keresettel támadott alperesi határozatok jogszerűségének megítélése szempontjából jogértelmezési problémát az Sztv. 42. § /1/ bekezdés ac) alpontja jelentett. Ezen rendelkezés szerint nem jogosult ápolási díjra a hozzátartozó, ha az ápolat személy két hónapot meghaladóan fekvőbeteg gyógyintézeti, valamint nappali ellátást nyújtó, vagy bentlakásos szociális intézményi ellátásban, illetőleg óvodai, gyermekvédelmi szakellátást nyújtó, bentlakásos intézményi elhelyezésben részesül, vagy közoktatási intézmény tanulója, illetőleg felsőoktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója, kivéve, ha az óvoda, a közoktatási, illetőleg a felsőoktatási intézmény látogatása, vagy a nappali ellátást nyújtó szociális intézmény igénybevétele csak az ápolást végző személy rendszeres közreműködésével valósítható meg.

Az Sztv. 40. §-a értelmében az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó, nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

A törvényi rendelkezésből következően az ápolási díj azoknak a helyzetén kíván javítani, akik otthoni körülmények között ápolják, gondozzák tartósan beteg, vagy fogyatékos hozzátartozóikat. Mivel a gondozást vállaló a hozzátartozója ápolása miatt nem tud keresőtevékenységet folytatni, ezért az ellátás egyrészt a kieső munkajövedelmet kompenzálja, másrészt a társadalom az ápolási tevékenységet, mint munkát ismeri el; ezért e sajátos, szociális juttatás nem a betegé, hanem az őt ápoló hozzátartozóé, amelyhez szolgálati idő és egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság kötődik.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint helyesen hivatkozott arra az alperes felülvizsgálati kérelmében, hogy az ápolási díj jogszabályi rendeltetéséből kell kiindulni az arra való jogosultság vizsgálatakor.

Az Sztv. 42. § /1/ bekezdése meghatározza azt, hogy mikor nem jogosult ápolási díjra a hozzátartozó, és ezen belül az a/ pont aa), ab) és ac) alpontjai meghatározzák azokat a kivételeket, amikor még ezen esetekben is jár a hozzátartozónak az ápolási díj.

A perbeli esetben az ac) pont alkalmazását kérte a felperes, erre alapozta ápolási díj iránti igényét.

Tekintettel arra, hogy a gyermek intézményi elhelyezése nem volt vitatott, e kivételi szabály megfogalmazása szerint az „ellátást

nyújtó szociális intézmény igénybevétele csak az ápolást végző személy rendszeres közreműködésével valósítható meg”.

Ezen rendelkezés értelmezése kapcsán a Legfelsőbb Bíróság azon álláspontra helyezkedett, hogy a heti rendszerességgel történő intézménybe szállítás és a hétvégi, iskolai szünetekben történő otthoni gondozás nem alapozza meg az ápolási díjra való jogosultságot.

Az ac) alpont kivételi szabályozásának megfogalmazása az ápolást végző személy rendszeres közreműködését kívánja meg; tehát a rendszeres közreműködésen túl „ápolást végzőnek” is kell lennie a jogosultnak, amely tevékenység csakis folyamatos módon valósulhat meg, és nem korlátozódhat a hétvégén, az iskolai szünetekben otthon töltött időszakokra. Ily módon a rendszeresség az ápoláshoz, mint folyamathoz kapcsolódik, szakaszosan nem végezhető.

A perbeli esetben a hétköznapi, bentlakásos fejlesztő iskolában történt intézményi elhelyezés azt jelenti, hogy hétfőtől péntekig nem a felperesi szülő, hanem az intézmény személyzete látja el a gyermeket, a mindennapi ápolásban, gondozásban az anya nem működik közre; tehát az ápolási díj folyósításának jogszabályi feltétele nem valósul meg. Ugyanakkor ez idő alatt – tehát a hét munkanapjain – a szülő a munkavégzésben nem akadályozott, az ápolási tevékenységet helyette, mások végzik.

A törvény által előírt „rendszeres közreműködés” nem merül ki a gyermek intézménybe vitelével és hazahozatalával, az az ápolási tevékenység tényleges, folyamatos végzését is megkívánja, függetlenül annak helyszínétől.

Kiemeli a Legfelsőbb Bíróság, hogy közigazgatási perben a Pp. 339. § /1/ bekezdése értelmében kizárólag a keresettel támadott határozatok jogszerűsége vizsgálható.

A Legfelsőbb Bíróság szerint a megyei bíróság – méltányosságot alkalmazva – kiterjesztően értelmezte a törvényi rendelkezést, azonban a méltányosság gyakorlásának közigazgatási perben jogszabályi alapja nem volt.

Minderre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályt megsértette, ezért azt a Pp. 275. § /4/ bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a felperes alaptalan keresetét a Pp. 339. § /1/ bekezdése szerint elutasította.

A peres eljárás során az alperes perköltséget nem igényelt, ezért arról a Legfelsőbb Bíróságnak rendelkeznie nem kellett.

Az eljárás az Sztv. 16. §-ának megfelelően illetékmentes.

Budapest, 2009. április 1.

**Dr. Buzinkay Zoltán sk. tanácselnök, Dr. Fekete Ildikó sk. előadó
bíró, Dr. Kárpáti Zoltán sk. bíró**

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő